

GÖTEBORGS UNIVERSITET

HANDELSHÖGSKOLAN

Direktinvesteringar i Vietnam

Författare: Joakim Quach

Handledare: Dick Durevall

Kandidatuppsats VT16

Institutionen för nationalekonomi med statistik

Handelshögskolan vid Göteborgs universitet

Abstract

The work to transform the Vietnamese economy from a planned economy to an unplanned economy began in 1986 with *Doi moi*. This allowed foreigners to invest in the country through foreign direct investment (FDI). Since then, several economic reforms have been implemented to improve the investment climate in the country. How successful have the government been in their efforts to attract FDI? This essay analyses if the policies implemented by the government have been successful. It also describes how the inflow of FDI has been allocated and which sectors and provinces that have attracted FDI.

The analysis shows that two major policy changes, in 1986 and 2006, increased the inflow of FDI substantially. The analysis also shows that some provinces and sectors have been more successful in attracting FDI than others. The manufacturing sector has attracted the majority of the inflow of FDI.

Innehåll

1. Inledning.....	4
2. Vietnams ekonomiska bakgrund	5
3. Direktinvesteringar: Teori	7
3.1 Definition av direktinvesteringar	7
3.2 Bestämningsfaktorer för direktinvesteringar	7
3.3 Bilateral investeringsavtal.....	8
4. Analys.....	10
4.1 Vad har regeringen för mål med sin direktinvesteringpolicy?.....	10
4.2 Vilken direktinvesteringpolicy har införts?	11
4.3 Har regeringen uppnått sina mål och vilka faktorer har bidragit till utfallet?	14
4.3.1 Effekter av bilaterala investeringsavtal	17
4.3.2 Styrning av direktinvesteringar	18
5. Diskussion och slutsats.....	23
6. Referenser.....	25

1. Inledning

Många länder i Asien har erhållit stora mängder direktinvesteringar sedan 1980-talet (Chaisse och Gugler, 2009).¹ I Vietnam genomfördes omfattande ekonomiska reformer på 1980-talet, vilket kan ha haft en effekt på inflödet av direktinvesteringar. Reformerna innebar att landet gick från en centraliserad planekonomi till en mer marknadsorienterad. Direktinvesteringar, som bland annat innebär en överföring av kapital, teknologi och andra färdigheter, har haft stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen i Vietnam (Tran och Pham, 2004).

En intressant fråga är hur väl den vietnamesiska regeringens investeringspolicy har lyckats uppnå de uppsatta målen. Regeringen har bland annat satt upp mål för hur stort inflödet av direktinvesteringar ska vara årligen. Dessutom vill regeringen att utländska investerare ska investera i vissa särskilda sektorer och geografiska områden.

Syftet med denna uppsats är att studera Vietnams politik för direktinvesteringar och dess effekter. Analysen baseras på följande frågeställningar:

- Vilken direktinvesteringspolicy har införts?
- Vad har regeringen för mål med sin direktinvesteringspolicy?
- Har regeringen uppnått sina mål och vilka faktorer har bidragit till utfallet?

Information från olika databaser samt offentliga dokument används för att analysera samband mellan inflödet av direktinvesteringar, regeringens mål och genomförandet av reformer.

Analysen är deskriptiv och diagram och tabeller används för att åskådliggöra samband.

I avsnittet *Vietnams ekonomiska bakgrund* ges en kort bakgrund om händelseutvecklingen som ledde fram till genomförandet av reformerna 1986. I avsnittet *Direktinvesteringar: Teori* redogörs för definitioner av direktinvesteringar och faktorer som påverkar direktinvesteringar. Avsnittet avslutas med en beskrivning av bilaterala investeringsavtal. I efterföljande avsnitt finns analysen. Därefter kommer *Diskussion och slutsats* där analysen sammanfattas och slutsatser dras.

¹ Följande länder har haft ett stort inflöde av direktinvesteringar: Kina, Singapore, Thailand och Vietnam.

2. Vietnams ekonomiska bakgrund

Efter flera decennier av krig blev det fred i Vietnam 1975. Krig och det politiska läget bidrog till att landet hade en långsam ekonomisk utveckling, till skillnad mot många andra sydostasiatiska länder (Nestor, 2007). Vid den här tiden tillämpades en planekonomi och således planerades alla ekonomiska aktiviteter av staten. Även utbildning styrdes av staten då det bestämdes hur många studenter det skulle vara vid varje universitet och jobb efter examen ordnades av myndigheterna. Planekonomin skulle bidra till en snabb industrialisering och modernisering. I praktiken innebar detta att producenter erhöll material från staten och det bestämdes vilken kvantitet som skulle produceras (Fforde och de Vylder, 1996). Under krigstiden användes denna metod för att förse armén med material.

Efter krigstiden rådde det ett amerikanskt handelsembargo mot Vietnam, vilket betydde att man var tvungen att förlita sig på Kina och Sovjetunionen för att erhålla tillräckligt med material och maskiner. Men när Vietnam invaderade Kambodja 1979 uppstod en konflikt mellan de två länderna och stödet från Kina försvann. Detta och dåligt väder ledde till att det uppstod en brist på råvaror och det fanns en risk för svält i landet. Därmed blev det svårt för makthavarna att upprätthålla planekonomin.

Det fanns även två andra stora problem, information och incitament. För att kunna allokera material till olika enheter krävs information om vart dessa material gör störst nytta. Eftersom det rådde dåligt informationsutbyte var det oundvikligt att material skulle allokeras fel. Det rådde även problem med incitamenten hos arbetarna. De fick en fast lön utan möjlighet till bonus och nya innovationer belönades inte. Detta medförde att arbetarna hade incitament till att inte göra sitt bästa (Nguyen, 2009). Alla dessa faktorer bidrog till att regeringen började tänka om gällande planekonomin och istället tillämpa en mer marknadsorienterad ekonomi.

Arbetet med att införa en mer marknadsorienterad ekonomi påbörjades informellt i slutet av 1970-talet, men det var inte förrän vid 1981 som de första reformerna började gälla. Det var främst jordbruket och industrin som påverkades av de första reformerna. Inom jordbruket fick bönderna låna mark av staten och de fick sälja en del av sina produkter på en öppen marknad för att göra en vinst. Innan reformerna var bönderna tvungna att sälja allt de producerade till staten för en fast summa pengar. Detta ledde till att varor som producerades ökade. Inom industrin fick fabrikena göra vinster och även här ökade antalet varor som producerades. Men trots förändringarna hade staten fortfarande inflytande.

En stagnation 1983-1984 visade att ytterligare åtgärder krävdes och därför infördes nya ekonomiska reformer år 1986. Dessa var omfattande och benämns *Doi moi*. En stor ändring var att staten inte längre gav producenterna insatsvaror för att förädla, nu var företagen tvungna att skaffa dessa själva, men då fick de också sälja sina produkter på en öppen marknad. De nya ekonomiska reformerna innebar också att det blev tillåtet för utländska investeringar och därmed var det nu möjligt med direktinvesteringar. Vietnam kunde hämta inspiration från många av de andra sydostasiatiska länderna som hade haft framgångsrika strategier och därmed använda sig av deras erfarenheter.

3. Direktinvesteringar: Teori

I detta avsnitt redogörs först för definitionen av direktinvesteringar. Sedan beskrivs olika bestämningsfaktorer som är betydelsefulla för direktinvesteringar och bilaterala investeringsavtal. Syftet med kapitlet är att belysa faktorer som kan ha haft betydelse för direktinvesteringar i Vietnam.

3.1 Definition av direktinvesteringar

Direktinvesteringar innebär att ett bolag i ett land ägs och kontrolleras av ett annat bolag i ett annat land (UNCTAD, 2013). Detta i kontrast till portföljinvesteringar som innebär att ett bolag gör en passiv investering. Ett köp av aktier som ger köparen kontroll över 10 procent eller mer av rösterna i ett företag räknas som en direktinvestering, annars är det en portföljinvestering. Exempel på direktinvesteringar är företagsförvärv som sker mellan två bolag i olika länder.

Direktinvesteringar klassificeras som horisontella eller vertikala. Horisontella direktinvesteringar innebär att ett företag använder samma produktionsprocess i hemlandet som i utlandet. Vertikala direktinvesteringar innebär att delar av produktionsprocessen placeras i utlandet.

3.2 Bestämningsfaktorer för direktinvesteringar

Marknadsstorlek är en viktig bestämningsfaktor till direktinvesteringar (Mughal och Akram, 2011). Stordriftfördelar kan uppkomma om de tillverkade produkterna ska säljas på den lokala marknaden.

En annan viktig bestämningsfaktor är kostnader, då låga kostnader kan ge upphov till en större vinst och detta kan bidra till att investerare attraheras i större grad (Berg, 2008). Billig arbetskraft och billiga råvaror är några faktorer som kan bidra till en låg totalkostnad för utländska investerare. Men det kan också finnas kostnader som inte drabbar lokala aktörer. Några exempel är kostnader som tillkommer på grund av legala skillnader, kommunikationssvårigheter och kulturella skillnader.

Höga tullar kan innebära ökade kostnader, speciellt för företag som importerar många varor. Därmed kan höga tullar avskräcka utländska investerare från att investera i landet. Men tullar kan även leda till att direktinvesteringar ökar i ett land, då investerare vill undvika tullar och placerar produktionen i landet istället. Detta gäller främst för stora länder, till exempel

Brasilien. Länder som vill gynna export och import har låga tullavgifter och det kan finnas några undantagsfall där inga tullavgifter finns för en viss typ av produkt. Dessutom kan frihandelsavtal mellan olika länder finnas, vilket innebär att tullavgifter och andra avgifter i samband med import och export elimineras eller minimeras. Ett exempel på ett frihandelsavtal är *ASEAN frihandelsområde* som är ett frihandelsavtal mellan medlemmarna i *ASEAN*, bland annat Vietnam, Thailand och Singapore.

För att underlätta för utländska investerare att investera i landet kan skattelättnader erbjudas. Till exempel kan vissa företag erhålla en lägre skattesats under en period, om företaget uppfyller ett antal kriterier. Vid vissa fall kan även skatteincitament gälla personlig inkomst med förutsättningen att den anställde är från utlandet. Det finns regeringar som ger skatteincitament för att kompensera för omfattande kostnader som bland annat längre transporter. Detta gäller bland annat vid direktinvesteringar på avlägsna områden som har svåra socioekonomiska förhållanden. För att få bukt på arbetslösheten i dessa geografiskt avlägsna områden är regeringarna även villiga att förse multinationella företag med arbetskraft via understödjande ekonomiska program. Skatteincitament i form av skattelättnader gäller oftast för nyetablerade företag som dessutom inte behöver betala skatt förrän dessa uppnått ekonomiska vinster.

Något som kan försvåra för utländska investerare är olika restriktioner på direktinvesteringar. Några exempel är godkännande av investeringsprojekt och tillstånd vid köp av mark (OECD, 2015). Andra faktorer som kan försvåra direktinvesteringar är krånglig byråkrati, ineffektiva myndigheter och korrupktion.

3.3 Bilateral investeringsavtal

Bilateral investeringsavtal innebär att villkor för direktinvesteringar fastställs. Ett bilateralt investeringsavtal mellan ett land och ett annat land innebär att investerare i ett land vet vilka villkor som gäller vid en investering i ett annat land. Villkoren gäller skydd och rättigheter för de direktinvesteringarna. De rättsliga utformningarna ser olika ut beroende på typ av projekt samt sektor. Avtalen gäller inte enbart kapital, utan täcker även intellektuella kunskaper från utländska investerare. Det finns två olika modeller som länder brukar tillämpa. Antingen anpassas den nationella politiken för att underlätta för utländska investerare eller så används andra styrmedel för att förebygga diskrimineringar mot de utländska investerarna.

Ett exempel på ett bilateralt investeringsavtal är *Trans-Pacific Partnership*, som omfattar 12 länder i Stillahavsregionen, bland annat Vietnam.² Det finns även ett bilateralt avtal mellan USA och Vietnam, *U.S.-Vietnam Bilateral Trade Agreement*.

² De övriga länderna är Australien, Brunei, Kanada, Chile, Japan, Malaysia, Mexiko, Nya Zeeland, Peru, Singapore och USA.

4. Analys

I detta avsnitt beskrivs först de mål som regeringen i Vietnam vill uppnå med sin direktinvesteringspolicy. Därefter redogörs för de lagar som är relevanta för direktinvesteringar. Slutligen analyseras inflödet av direktinvesteringar för att se huruvida regeringen har uppnått sina mål.

4.1 Vad har regeringen för mål med sin direktinvesteringspolicy?

Regeringen i Vietnam har använt sig av femårsplaner för att ha kontroll över ekonomin. Den nionde femårsplanen gällde från 2011 till 2015. De övergripande målen har varit att landet ska ha haft en snabb och hållbar ekonomisk utveckling (Viet Nam Government Portal, 2011). Dessutom ska internationella relationer ha vårdats och nya internationella förbindelser ska ha etablerats. Därtill ska produktionen av högteknologiska³ produkter, bland annat mobiltelefoner och elektroniska delkomponenter, ha ökat. Utöver detta sätts ett mål för hur stort inflödet av direktinvesteringar ska vara varje år. Detta sker årligen.

Utöver de generella målen för direktinvesteringar finns det vissa sektorer som regeringen vill ska få extra mycket investeringar (KPMG, 2011). Investeringar i produktion av ny energi är ett sådant exempel. Speciellt gäller detta produktion av förnyelsebar energi, till exempel solenergi. Dessutom vill regeringen att tillverkning av högteknologiska och bioteknologiska⁴ produkter ska öka. Detta gäller bland annat tillverkning av datorer och medicin. Investeringar som gynnar landets naturresurser har också uppmuntrats, till exempel att ta hand om regnskogarna. Dessutom har investeringar i landets infrastruktur uppmuntrats. Därtill har staten velat öka investeringarna i industrier som kräver en stor arbetskraft. Hur den har arbetat för att öka direktinvesteringar i dessa områden redogörs i efterföljande delavsnitt.

Förutom att ha uppmuntrat investeringar i olika sektorer så har staten också velat öka direktinvesteringar i vissa geografiska områden (Ernst & Young, 2013). Områden där det råder svåra socioekonomiska förhållanden ska prioriteras. Exempel på områden där det råder svåra socioekonomiska förhållanden är *Lai Chau*, en provins som lider av extrem fattigdom.

³ Teknologisektorn innefattar följande industrier: bil, bioteknik, datavetenskap, datateknik, it, kärnfysik, nanoteknologi, telekommunikation, robot, rymd.

⁴ Bioteknik: celler eller delar av celler används i tekniska tillämpningar, t.ex. läkemedel.

4.2 Vilken direktinvesteringspolicy har införts?

I samband med *Doi moi* infördes ett regelverk 1987 som innehöll de lagar som gällde för utländska investerare. Detta regelverk hette *Foreign investment law*. Från och med juli 2006 ersattes *Foreign investment law* med *the Law on Investment* och *the Law on Enterprise*. De förstnämnda är de lagar som gäller för investerare, medan de sistnämnda är lagarna som gäller för företag som är verksamma i landet. Den största och viktigaste förändringen är att samma regelverk nu gäller för både utländska och inhemska investerare (KPMG, 2011). Denna förändring syftade till att motverka diskriminering av utländska investerare. Även skattesystemet, äganderätten och handelslagarna förbättrade och gjordes mer tydligt.

I *the Law on Investment* återfinns bland annat de tillvägagångssätt som är möjliga för direktinvesteringar. Det finns tre sätt. Det första sättet är att skapa ett företag som är helägt av utländska investerare. Det andra sättet är att skapa ett företag som ägs av både utländska och inhemska investerare. Det tredje och sista sättet är att ett kontrakt undertecknas av utländska och inhemska investerare som tillåter samarbete mellan investerarna inom vissa verksamheter, utan att det skapas en juridisk person. För investeringar inom landets infrastruktur krävs ett kontrakt som ska undertecknas av utländska investerare och relevanta statliga organ. Dessa typer av investeringar kan alltså inte genomföras utan samarbete med staten och innebär att slutprodukten tillfaller staten. Till exempel innebär det att vägar som byggs blir statlig egendom, även om det är utländska investerare som har haft ansvaret för konstruktionen. Beroende på vilken typ av kontrakt som undertecknas utgår en viss typ av kompensation, till exempel att utländska investerare erhåller en bestämd avkastning. Det första och det andra sättet möjliggör företagsförvärv mellan utländska och inhemska företag. En annan viktig punkt i dessa regelverk är att utländska investeringar erhåller vissa garantier. Bland annat får staten inte beslagta investerarnas kapital eller andra tillgångar. Därtill kommer företag som erhåller utländska investeringar inte att nationaliseras.

För att få investera i Vietnam krävs ett tillstånd från staten (Ernst & Young, 2013).

Ansökningar godkänns av antingen premiärministern eller relevanta myndigheter. För projekt som har investeringar på över 300 miljarder Dong (cirka 110 miljoner SEK) krävs omfattande dokumentation. Detsamma gäller för investeringar i följande områden: kommunikation, produktion av kulturella objekt, tillverkning som använder mineraler, infrastruktur, distribution av post, konstruktion av flygplatser, import och export av varor, transport av människor, fiske, tobakstillverkning, fastighetsförsäljning och läkemedelstillverkning.

Ett tillstånd ges vanligtvis inom 30 arbetsdagar från det att ansökningen lämnas in till myndigheterna. För projekt vars investering är mindre än 300 miljarder Dong, som inte innefattas i ovanstående sektorer och som inte innefattas i de förbjudna sektorerna⁵, krävs inte lika omfattande dokumentation och vanligen fås ett tillstånd inom 15 arbetsdagar.

I Vietnam anses marken tillhöra lokalbefolkningen och statens uppgift är att kontrollera marken (Nestor, 2007). Därför är det inte möjligt att äga mark, istället utfärdas certifikat som tillåter användning av ett visst landområde. I dessa certifikat redogörs för syftet med lånet av marken och hur länge den kan brukas, certifikaten gäller i högst 50 år. Efter det kan lånet förlängas om de inblandade parterna vill. Dessa certifikat kan fås av staten eller andra auktoriserade förmedlare, till exempel inhemska ekonomiska organisationer.

För att uppmuntra investeringar i vissa sektorer så används olika sorters incitament. Bland annat kan företag erhålla en lägre skattesats för företagsskatt. Följande villkor gäller från och med januari 2009. Standardskattesatsen för företagsskatt är 25 % för inhemska och utländska företag. Men företag, både lokala och utlandsägda, inom vissa sektorer kan erhålla en skattesats på 10 % eller 20 % istället. En skattesats på 10 % i femton år kan erhållas om investeringar görs i projekt som verkar i områden med svåra socioekonomiska förhållanden, till exempel i områden med utbredd fattigdom. Dessutom ges samma villkor till företag som arbetar med högteknologisk utveckling⁶, vetenskaplig forskning, mjukvaruutveckling och företag som främjar infrastrukturen, till exempel anläggning av vägar. För att erhålla en skattesats på 10 % i upp till 30 år krävs det att projektet är storskaligt, använder sig av högteknologiska produkter och ett förväntat behov av nya investeringar. En skattesats på 10 % under hela verksamhetstiden ges till projekt inom utbildning, läkemedelsindustrin, kulturindustrin, sport och miljö. Slutligen kan en skattesats på 20 % fås under 10 år om projektet verkar i områden med svåra socioekonomiska förhållanden. Efter perioden med skattelättnader används standardsatsen på 25 %. Företag som verkar inom utbildning, sport, läkemedelsindustrin, miljö eller läkemedelsindustrin slipper betala företagsskatt i fyra år, följt av fem år där företaget endast behöver betala hälften av den ordinarie företagsskatten. Företag inom vissa områden kan ha en högre skattesats för företagsskatt, projekt inom olja, naturgas och utvinning av mineraler har en skattesats mellan 32 % och 50 %.

⁵ De förbjudna sektorerna innefattar investeringar som skadar nationellt försvar och säkerhet, allmänheten och landets historiska och kulturella arv.

⁶ Vid högteknologisk utveckling används den senaste och mest avancerade teknologin.

Ett annat sätt att uppmuntra investeringar är genom importtull (KPMG, 2011). För vissa importvaror slipper företag betala importskatt. Detsamma gäller för produkter som används inom företag i sektorer där staten uppmuntrar investeringar. Exempel på sådana produkter är maskiner och byggmaterial som inte kan produceras i landet. Vissa varor som importeras i syfte att förbättra landets infrastruktur är också befriad från importskatt. Detta gäller även för en del varor som importeras för användning i aktiviteter rörande olja och naturgas. Slutligen behöver importskatt inte betalas för varor som importeras i syfte att möjliggöra export.

Ytterligare ett sätt att uppmuntra direktinvesteringar är att en del företag slipper betala markhyra (Ernst & Young, 2013). Om ett företag verkar inom en sektor som prioriteras av staten slipper man betala markhyra i tre år. Företag som verkar i områden med svåra socioekonomiska förhållanden slipper betala markhyra i sju år. För ett företag som både verkar i områden med svåra socioekonomiska förhållanden och inom sektorer som uppmuntras av staten så slipper företaget betala markhyra i upp till femton år.

Sammanfattningsvis så finns det många incitament för utländska investerare att investera i vissa sektorer eller regioner. Därtill kan ytterligare hjälp fås vid högteknologiska projekt. Bland annat ska företagen få hjälp i olika frågor av myndigheterna i landet, till exempel är det myndigheternas uppgift att göra i ordning landområden om högteknologiska anläggningar ska uppföras. Därtill finns möjligheten att få ekonomiskt stöd av vissa statliga fonder.

Incitamenten för utländska investerare att investera i vissa sektorer eller regioner innebär att investerare kan erhålla lägre kostnader för sina projekt. Dessutom har Vietnam en förhållandevis låg minimilön, vilket kan minska kostnaderna ännu mer. Minimilönen i Vietnam beror på vilken region det handlar om. Det lägsta värdet är cirka 100 amerikanska dollar och det högsta är ungefär 150 amerikanska dollar. I Kina varierar minimilönen mellan cirka 130 amerikanska dollar till ungefär 300 amerikanska dollar, beroende på region.

Lägre kostnader innebär att landet blir mer attraktivt för utländska investerare, medan korruption kan försvåra direktinvesteringar (UNCTAD, 2008). Nya antikorrupsionslagar tillkom 2005 i syfte att motverka korruption. Men trots detta är korruption fortfarande ett stort problem i Vietnam, då det varit svårt att implementera antikorrupsionslagarna (The World Bank, 2013).

4.3 Har regeringen uppnått sina mål och vilka faktorer har bidragit till utfallet?

Hur har nettoinflödet av direktinvesteringar sett ut i Vietnam sedan mitten av 1980-talet? Diagram 1 och 2 visar hur nettoinflödet har varierat från år till år. Diagram 1 visar hur nettoinflödet av direktinvesteringar i procent av BNP har varierat. Diagram 2 visar nettoinflödet av direktinvesteringar.

Diagram 1: Nettoinflöde av direktinvesteringar i procent av BNP

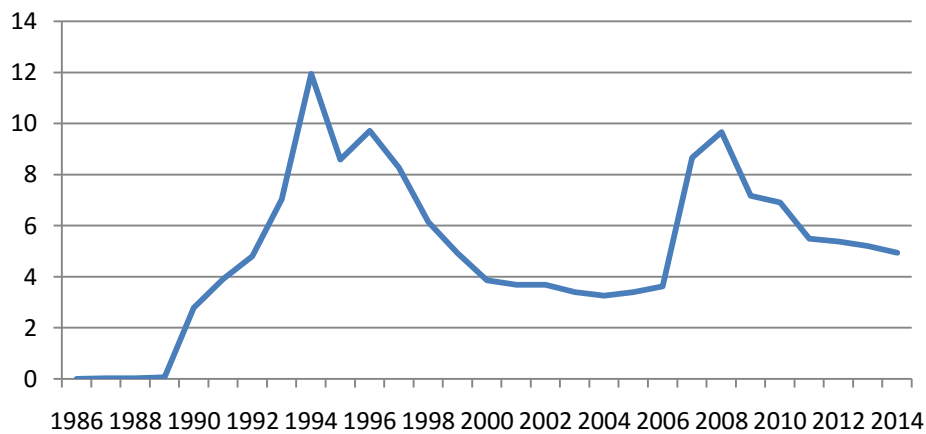

Diagram 2: Nettoinflöde av direktinvesteringar i miljarder amerikanska dollar

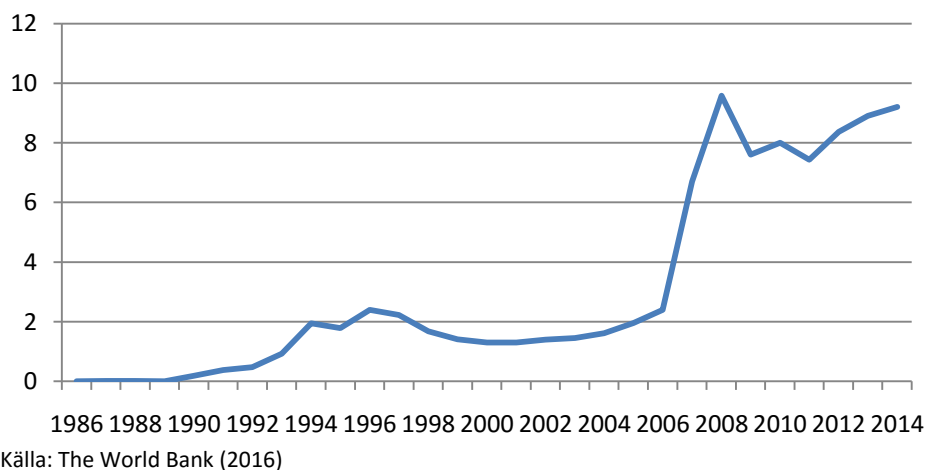
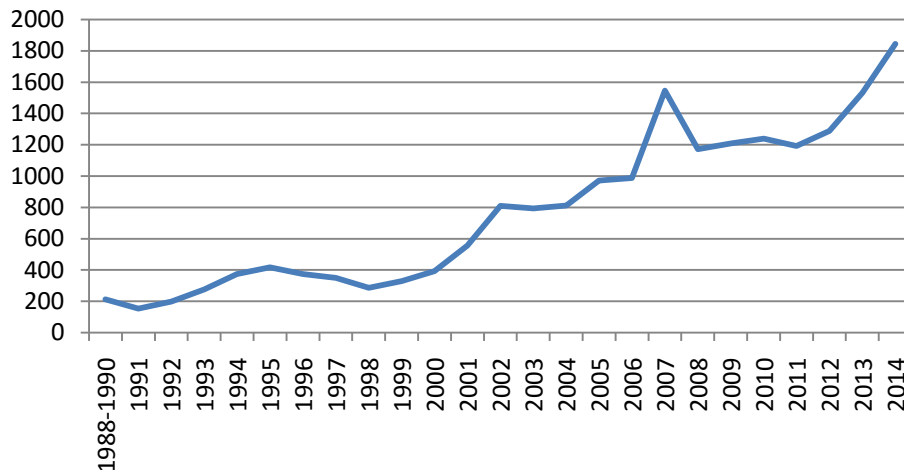

Diagram 3 visar hur många projekt som har fått tillstånd årligen. Vi kan konstatera att antal projekt var cirka 200 vid slutet av 1980-talet och 2014 hade den siffran stigit till ungefär

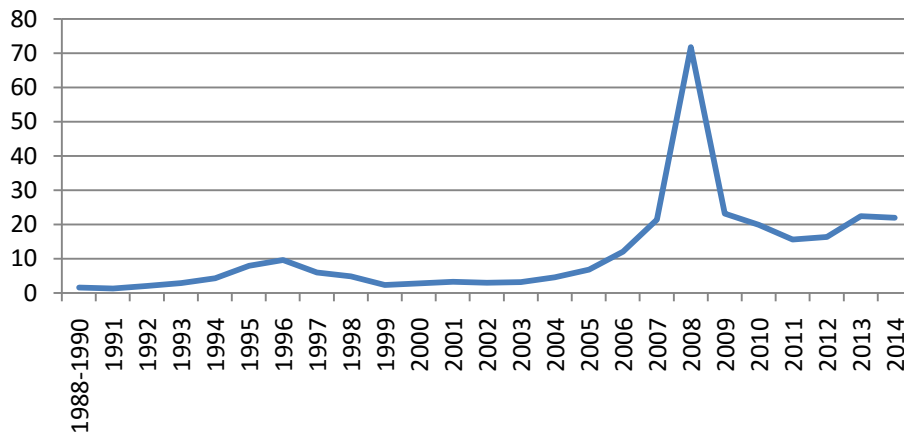
1800. Diagram 4 visar den totala mängden direktinvesteringar som registrerats för användning i olika projekt från slutet av 1980-talet till 2014. Detta diagram visar alltså de direktinvesteringar som har registrerats för framtida användning i de olika projekten, tillsammans med den mängd som redan har implementerats. Värdena i diagram 4 är i löpande värden.

Diagram 3: Totalt antal projekt

Källa: GSO (2015)

Diagram 4: Den totala mängden direktinvesteringar i miljarder amerikanska dollar

Källa: GSO (2015)

Diagram 1 ovan visar att direktinvesteringar ökade efter *Doi moi* 1986. Löften om nya reformer som skulle gynna direktinvesteringar och billig arbetskraft bidrog till att investerare lockades till att investera i Vietnam. Dessutom var Vietnam en stor marknad, med över 50 miljoner invånare vid mitten av 1980-talet.

Den positiva utvecklingen fortsatte till mitten av 1990-talet. Då började nettoinflödet av direktinvesteringar att minska, samtidigt som antalet registrerade projekt och den registrerade mängden direktinvesteringar för användning i de olika projekten också minskade. En anledning till detta är att investerarnas förväntningar inte förverkligades samtidigt som investerarna stötte på problem som restriktioner, prisdiskriminering och ett dåligt investeringsklimat (UNCTAD, 2008). Detta innebar att utländska investerare inte erhöll samma villkor som inhemska investerare. Bland annat tillkom extraavgifter, handelsrestriktioner och komplicerade lagar gällande direktinvesteringar. De utländska investerarna förväntade sig att många reformer skulle genomföras snabbt, men detta inträffade inte. Sedan inträffade Asienkrisen 1997 och inflödet av direktinvesteringar sjönk ännu mer, vilket man kan se på diagram 1. Dock var Asienkrisen inte den enda anledningen till nedgången, även interna faktorer, bland annat ett komplicerat regelverk, måste tas i beaktande (Doanh, 2002). En topp kan noteras år 1997 i diagram 1 och diagram 2 och detta berodde på inbetalningar i samband med pågående projekt (UNCTAD, 2008).

Nedgången fortsatte till 2006, då direktinvesteringar började öka återigen. Den största anledningen till detta var införandet av det nya regelverket 2006 (UNCTAD, 2008). Diagram 1 visar en stor uppgång i nettoinflöde av direktinvesteringar, diagram 2 visar en stor ökning av antalet projekt och dessutom ökade mängden registrerade direktinvestering för användning i dessa projekt, vilket diagram 4 visar. Alltså bidrog det nya regelverket till en positiv utveckling av direktinvesteringar i Vietnam.

Uppgången fortsatte fram tills den globala finanskrisen 2008 och därefter har nettoinflödet av direktinvesteringar sjunkit. Diagram 3 visar dock att antalet projekt har ökat sedan början på 2010-talet, men diagram 4 visar att mängden registrerade direktinvesteringar för användning i dessa projekt har varit mindre än innan finanskrisen.

Regeringen i Vietnam har satt upp årliga mål för hur stort direktinvesteringar ska vara. Dessa mål sätts upp året innan. Nedanstående tabell visar vilket mål som har fastställts varje år och huruvida målen har uppnåtts. Värdena är avrundade till hela miljarder.

Tabell 1: Mål och utfall 2010-2015 i amerikanska dollar

År	Mål	Utfall
2010	23 miljarder	20 miljarder
2011	21 miljarder	16 miljarder
2012	16 miljarder	16 miljarder
2013	14 miljarder	22 miljarder
2014	17 miljarder	21 miljarder
2015	22 miljarder	20 miljarder

Källa: Viet Nam News (2013), Lam (2015) och GSO (2015)

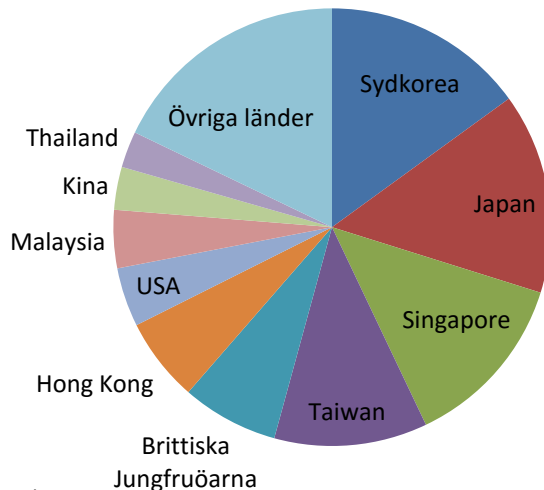
2010 uppnåddes inte målet på ungefär 23 miljarder dollar då landet endast erhöll cirka 20 miljarder dollar i direktinvesteringar. Året därpå sänktes målet med ungefär 2 miljarder dollar, men trots detta var resultatet cirka 5 miljarder dollar under det utsatta målet. Inför år 2012 sattes målet ännu lägre än föregående år och regeringen kunde uppnå sitt mål. För år 2013 sattes målet till cirka 14 miljarder dollar och målet uppnåddes då resultatet blev ungefär 22 miljarder dollar. Målet uppnåddes även året därpå då resultatet blev cirka 21 miljarder dollar. För år 2015 sattes målet för direktinvesteringar till ungefär 22 miljarder. I november 2015 var resultatet cirka 20 miljarder dollar och regeringen hyser stora förhoppningar om att målet ska uppnås (Lam, 2015).

4.3.1 Effekter av bilaterala investeringsavtal

År 2010 och 2011 uppnåddes inte de uppsatta målen. I samband med direktinvesteringar uppkom en del rättsliga svårigheter och därtill uppstod en del praktiska bekymmer (UNCTAD, 2008). Korruption, ett invecklat regelverk, krånglig byråkrati och diskriminering av utländska investerare förekom. Dessutom hade efterskalvet av finanskrisen 2008 en negativ effekt på inflödet av direktinvesteringar. Detta ledde till att regeringen började arbetet med att förbättra investeringsklimatet i landet och göra tillägg i *the Law on Investment* och *the Law on Enterprise*. Dessutom arbetade regeringen med att förbättra infrastrukturen i landet. En annan orsak till det ökade mängden direktinvesteringar är att effekterna av att Vietnam ingick ett antal bilaterala investeringsavtal med andra länder började observeras. Detta är några anledningar till att målen de efterföljande åren uppnåddes (Lam, 2015). Bilaterala investeringsavtal tecknades med bland annat Kina, Sydkorea, Indien och Japan. Nedanstående

diagram visar hur stor andel respektive land har av den totala mängden direktinvesteringar i Vietnam. Dessvärre finns inte information om hur direktinvesteringar från ett visst land har varierat årligen, vilket gör det svårt att se om ett undertecknande av ett bilateralt investeringsavtal har lett till en ökning av direktinvesteringar.

Diagram 5: Ursprungsland av direktinvesteringar

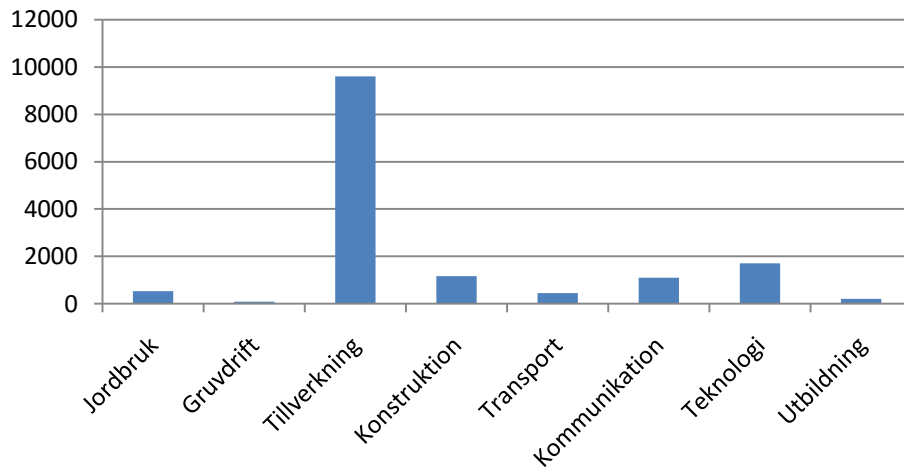
Källa: GSO (2015)

Både Sydkorea och Japan har en stor andel av den totala mängden direktinvesteringar. Detsamma gäller för Singapore och Taiwan. Ovanstående diagram visar att det är från andra asiatiska länder som majoriteten av den totala mängden direktinvesteringar kommer från.

4.3.2 Styrning av direktinvesteringar

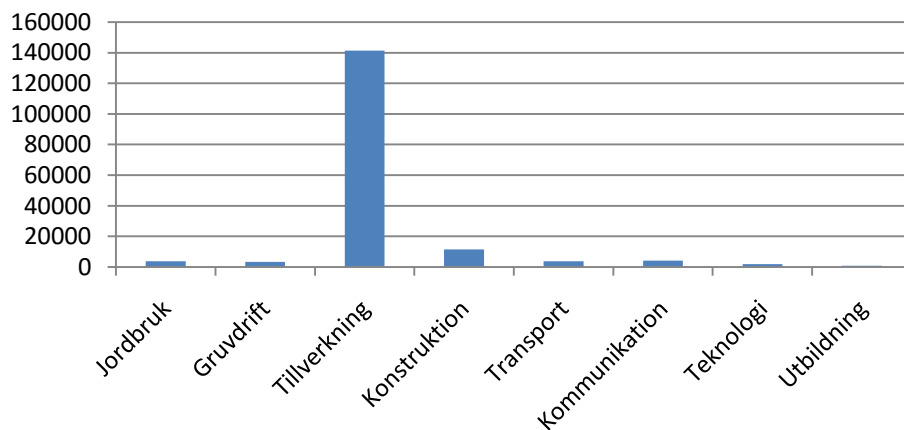
Utöver det övergripande målet för direktinvesteringar finns det vissa sektorer som regeringen vill ska erhålla extra mycket investeringar. För att styra investeringar till dessa sektorer används bland annat skattelättnader, låg markhyra och låga importskatter. Diagram 6 och 7 visar hur många projekt som har genomförts i olika sektorer och hur mycket kapital som har registrerats i de olika sektorerna från slutet av 1980-talet till 2014.

Diagram 6: Antal projekt i olika sektorer

Källa: GSO (2015)

Diagram 7: Direktinvesteringar i olika sektorer i miljarder amerikanska dollar

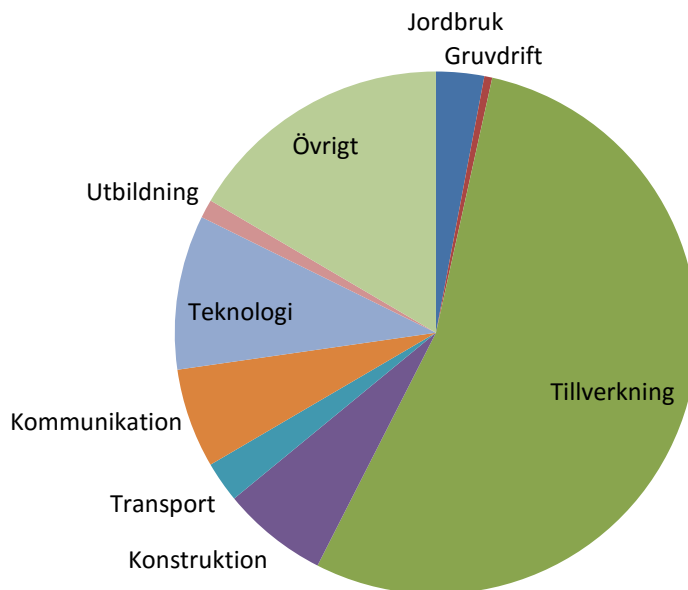
Källa: GSO (2015)

Majoriteten av direktinvesteringarna har hamnat i sektorn tillverkning⁷. Detta tyder på att utländska investerare har investerat i Vietnam då de ansett att förhållandena för produktion av varor i landet har varit fördelaktigt (UNCTAD, 2008). Antalet projekt inom teknologisektorn är ganska stort och trenden är uppåtgående då investeringar inom detta område har ökat avsevärt de senaste åren (UNCTAD, 2008). Mängden direktinvesteringar i flera av de uppmuntrade områdena, bland annat utbildning, har varit avsevärt mindre än i de övriga trots de förmånliga villkor som finns tillgängliga. Tyvärr existerar inte årlig statistik, vilket gör det svårt att analysera huruvida incitamenten har haft en stor eller liten påverkan.

⁷ Tillverkningssektorn innefattar de industrier som på kemisk, mekanisk eller fysisk vis utvecklar material, ämnen eller komponenter till industriella produkter eller konsumentprodukter.

Diagram 8 visar hur stor andel av den totala mängden projekt som registrerats i varje sektor. Vi ser att mer än hälften av den totala mängden projekt är inom tillverkningssektorn. Vi noterar även att en betydande andel av projekten är inom sektorerna teknologi, konstruktion och kommunikation.

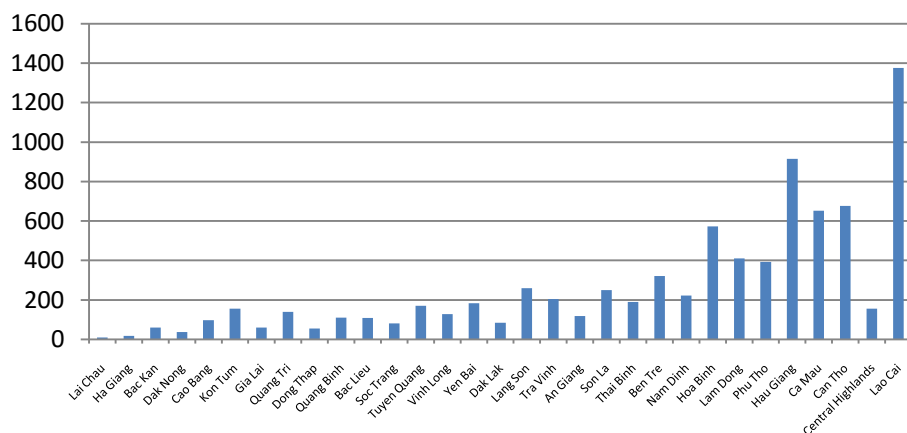
Diagram 8: Andel av den totala mängden registrerade projekt i varje sektor

Källa: GSO (2015)

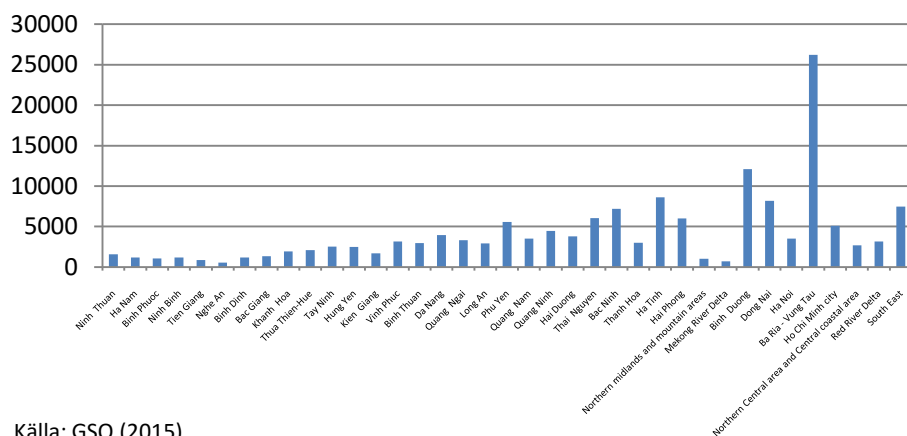
Som nämnts, förutom uppmuntran i vissa sektorer önskar regeringen att investeringar i vissa provinser ska öka. Speciellt gäller detta provinser med svåra socioekonomiska förhållanden. Diagram 9 och 10 visar den ackumulerade mängden direktinvesteringar i miljarder amerikanska dollar per capita för de olika geografiska områdena.

Diagram 9: Utländska direktinvesteringar i miljarder amerikanska dollar per capita 1

Källa: GSO (2015)

Diagram 10: Utländska direktinvesteringar i miljarder amerikanska dollar per capita 2

Källa: GSO (2015)

Diagram 9-10 visar att *Lai Chau*, som är den fattigaste provinsen i landet, erhåller minst investeringar per invånare. Dessutom kan vi notera att en stor del av direktinvesteringarna hamnar i den sydöstra delen av landet, samt att landets största stad, *Ho Chi Minh City*, erhåller stora investeringar. Detta ter sig naturligt då *Ho Chi Minh City* är landets finansiella centrum.

Direktinvesteringarna i landet är alltså ojämnt fördelat över landets provinser. En stor anledning till detta är att majoriteten av inflödet av direktinvesteringar har skett i sektorn tillverkning, där produkter tillverkas i syfte att exporteras (UNCTAD, 2008). Detta har inneburit att produktioner placeras i områden med en väl utvecklad infrastruktur och där det är troligast att det finns kvalificerad arbetskraft. Detta har lett till att städer som ligger avlägset har missgynnats. Detsamma gäller för områden där det råder svåra socioekonomiska förhållanden.

Den ojämna fördelningen av direktinvesteringar indikerar att de incitament som har funnits tillgängliga inte har varit tillräckligt för att få investerare att investera mer i områden med svåra socioekonomiska förhållanden (UNCTAD, 2008).

5. Diskussion och slutsats

Syftet med uppsatsen var att undersöka hur den vietnamesiska politiken har påverkat inflödet av direktinvesteringar. Det har inträffat två stora förändringar som har haft en stor påverkan på direktinvesteringar mellan 1986 och 2016. Den första förändringen var *Doi moi*, då det blev tillåtet med direktinvesteringar. Då lyckades landet locka många utländska investerare. Men sedan avtog den positiva utvecklingen. Huvudorsakerna till detta var att investerarnas förväntningar inte infriades, det fanns ett komplicerat regelverk och dessutom inträffade Asienkrisen 1997. Detta fortsatte till 2006, då nästa stora förändring ägde rum. Då ersattes de gamla lagarna rörande direktinvesteringar. Det nya regelverket eliminerade de juridiska skillnaderna mellan utländska och inhemska investerare. Detta ledde till att inflödet av direktinvesteringar ökade markant. Detta fortsatte till 2008, då finanskrisen inträffade och inflödet av direktinvesteringar minskade.

Doi moi ledde till att många utländska investerare lockades till att investera i Vietnam. En förhoppning om att nya reformer skulle genomföras i en snabb takt bidrog till detta. Men när detta inte skedde, samtidigt som det fanns rättsliga skillnader mellan utländska och inhemska investerare, avstannade den positiva utvecklingen. Sedan inträffade Asienkrisen och inflödet av direktinvesteringar avtog ännu mer. De lagar som gällde direktinvesteringar var komplicerade och juridiska skillnader mellan utländska och inhemska investerare fanns.

När ett nytt regelverk infördes 2006 eliminerades de juridiska skillnaderna mellan inhemska och utländska investerare. Detta var den största orsaken till att inflödet av direktinvesteringar ökade markant. Att motverka diskriminering av utländska investerare var en viktig åtgärd som uppskattades och en stor anledning till att inflödet av direktinvesteringar ökade. Utöver detta förbättrades och förtydligades även bland annat skattesystemet och äganderätten.

Utöver att öka inflödet av direktinvesteringar generellt sett vill makthavarna i Vietnam att vissa sektorer och provinser ska erhålla extra mycket investeringar. Då den tillgängliga statistiken endast redogör för den ackumulerade mängden direktinvesteringar i sektorer och provinser från 1986 till 2013 är det svårt att se hur utvecklingen har varit varje år. Men då det har funnits vissa sektorer och provinser som har prioriterats ända sedan *Doi moi* kan den ackumulerade mängden direktinvesteringar visa huruvida makthavarna har lyckats med sin uppmuntran i vissa sektorer och provinser. Diagrammen visar att tillverkningssektorn har erhållit överlägset mest investeringar. De uppmuntrade sektorerna har inte fått lika mycket investeringar, men vissa av dessa sektorer, bland annat teknologisektorn, har erhållit en

betydande andel av den totala mängden direktinvesteringar. Desto svårare verkar det bli med direktinvesteringar i provinser med svåra socioekonomiska förhållanden. Dessa områden karaktäriseras ofta av fattigdom, en dålig infrastruktur och lågutbildade invånare. Dessutom är dessa områden ofta belägna på avlägsna platser, långt från en storstad. Detta leder till att utländska investerare inte attraheras av att placera projekt i dessa områden, trots de förmåner som kan erhållas. Detta leder i sin tur till att förhållandena i dessa områden inte förbättras. Något som kan ändra på detta är att regeringen själva investerar i att bland annat förbättra infrastrukturen i dessa områden.

Utländska investerare kan erhålla förmåner om de investerar i vissa regioner eller sektorer. Detta kan leda till mindre kostnader, bland annat lägre markhyra. Dessutom bidrar landets låga minimilöner till att lägre kostnader kan erhållas. Vid import av vissa varor kan investerare slippa importtull och detta bidrar också till lägre kostnader. Skattelättnader erbjuds i Vietnam för företag som verkar i vissa sektorer och regioner. Även detta bidrar till att minska totalkostnaderna för investerare.

Korruption är ett stort problem för Vietnam. Organisationen *Transparency International* placerar landet på plats 112 av 168 i deras korruptionsindex (Transparency International, 2016). I jämförelse ligger Kina på plats 83 och Thailand på plats 76. Korruption i Vietnam är alltså mer omfattande i Vietnam än i vissa andra länder i som ligger i närheten av Vietnam.

Att Vietnam har tecknat ett antal bilaterala investeringsavtal med andra länder gör det lättare för investerare i dessa länder att utföra direktinvesteringar i Vietnam. Ett antal sådana avtal har tecknats med länder som är ursprunget till en stor andel av det totala inflödet av direktinvesteringar.

Sammanfattningsvis kan man konstatera att de ändringar som regeringen i Vietnam har genomfört har haft en positiv effekt på inflödet av direktinvesteringar. Däremot har deras försök att styra investeringarna till vissa sektorer och provinser inte varit så framgångsrikt ännu. För att mer framgångsrikt styra direktinvesteringar kan det vara en god idé om regeringen själva investerar i dessa områden och sektorer, för att utländska investerare ska attraheras i större grad. Investeringar i infrastruktur skulle kunna bidra till att svårtillgängliga områden blir mer lättillgängligt, vilket kan leda till att dessa områden erhåller mer direktinvesteringar. Då högutbildad arbetskraft kan komma till nytta för utländska investerare vore det fördelaktigt om regeringen investerar i utbildning, så att en större andel av befolkningen erhåller en högre utbildning.

6. Referenser

- Acconci, P., Valenti, M., & De Luca, A. (2014). *General Interests of Host States in International Investment Law* (Vol. 13). G. Sacerdoti (Ed.). Cambridge University Press.
- Alpert, William T. (red.) (2005). *The Vietnamese economy and its transformation to an open market system*. Armonk, N.Y.: M.E. Sharpe
- Berg, Claes (2008). *Global ekonomi: en introduktion till samhällsekonomin*. 1. uppl. Stockholm: SNS förlag
- Chaisse, Julien. & Gugler, Philippe. (2009). *Expansion of Trade and FDI in Asia: Strategic and Policy Challenges*. Hoboken: Taylor & Francis
- Doanh, Le Dang. 2002. *Foreign Direct Investment in Viet Nam: Results, Achievements, Challenges and Prospect*. International Monetary Fund.
<https://www.imf.org/external/pubs/ft/seminar/2002/fdi/eng/pdf/doanh.pdf> (Hämtad 2016-01-20)
- DO-PHAM, C. H. I., & Tran-Nam, B. (Eds.). (2004). *The Vietnamese economy: Awakening the dormant dragon*. Routledge.
- Ernst & Young. *Doing Business in Vietnam*. 2013.
[http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Doing_Business_in_Vietnam/\\$FILE/Doing_Business_in_Vietnam_16000319.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/Doing_Business_in_Vietnam/$FILE/Doing_Business_in_Vietnam_16000319.pdf) (Hämtad 2015-12-22)
- European Commission. 2015. *Vietnam*. European Commission.
<http://ec.europa.eu/trade/policy/countries-and-regions/countries/vietnam/> (Hämtad 2015-12-05)
- Fforde, Adam & de Vylder, Stefan (1996). *From plan to market: the economic transition in Vietnam*. Boulder, Colo.: Westview
- General Statistics Office of Viet Nam (GSO). 2015.
https://www.gso.gov.vn/default_en.aspx?tabid=776 (Hämtad 2016-01-22)
- Goh, S. K. (2011). *Malaysia's outward FDI: The effects of market size and government policy*. *Journal of Policy Modeling*, 33(3), 497-510.

Harvie, C., & Van Hoa Tran. (1997). *Vietnam's reforms and economic growth*. MacMillan Press Limited.

KPMG. *Investing in Vietnam*. 2011.

<https://www.kpmg.com/US/en/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/investing-in-vietnam.pdf> (Hämtad 2015-12-22)

Lam, Tue. 2015. *FDI approaching annual target*. Vietnam Economic Times.

https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=5&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjLkveE7v3JAhVCz3IKHVyTAFAQFgg4MAQ&url=http%3A%2F%2Fvneconomicstimes.com%2Farticle%2Fvietnam-today%2Ffdi-approaching-annual-target&usq=AFQjCNESKcmBp9CA3_dP6rfAMt8Uy6vN_w (Hämtad 2015-12-21)

McCullough, Cameron (1998). *Foreign direct investment in Vietnam*. London: Sweet & Maxwell Asia

Nestor, Curt (2007). *Foreign direct investment in the Socialist Republic of Vietnam 1988-2000: geographical perspectives*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2007

Nguyen, Lan (2009). *Guerilla capitalism: the state in the market in Vietnam*. Oxford: Chandos

Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). 2015. *Economic Outlook 9*.

Rose, Brett. 2015. *2015 Investment Climate Statement*. U.S. Department of State.

<http://www.state.gov/e/eb/rls/othr/ics/2015/241793.htm#13> (Hämtad 2016-04-26)

Statistiska centralbyrån (SCB). 2016. *Direktinvesteringar*. http://www.scb.se/sv_/Lamna-uppgifter/Foretagsundersokningar/Undersokning/?Parent=&St=2&Pid=311322 (Hämtad 2016-04-22)

The World Bank. (2015). *Overview*. The World Bank.

<http://www.worldbank.org/en/country/vietnam/overview#2> (Hämtad 2015-12-12)

The World Bank. (2016). *Data*. The World Bank. <http://data.worldbank.org/> (Hämtad 2016-01-22)

The World Bank. *Corruption from the perspective of citizens, firms, and public officials : results of sociological surveys*. 2013. http://www-wds.worldbank.org/external/default/WDSContentServer/WDSP/IB/2013/03/13/000333037_20130313144107/Rendered/PDF/738070REVISED0000January02013000ENG.pdf (Hämtad 2016-06-05)

Transparency International. *Corruption by country/territory*. 2016. <https://www.transparency.org/country/#VNM> (Hämtad 2016-06-07)

United Nations United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD).. *Investment policy review. Viet Nam*. 2008. http://www.unctad.org/en/docs/iteipc200710_en.pdf (Hämtad 2015-12-11)

United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). *Foreign Direct Investment (FDI)*. 2013. [http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-\(FDI\).aspx](http://unctad.org/en/Pages/DIAE/Foreign-Direct-Investment-(FDI).aspx) (Hämtad 2016-06-07)

Wageindicator. *Minimum Wages in Vietnam with effect from 01-01-2016 to 31-12-2016*. 2016. <http://www.wageindicator.org/main/salary/minimum-wage/vietnam> (Hämtad 2016-06-05)

Viet Nam Government Portal. 2011. *Socio-economic development plan for the 2011-2015 period*. <http://www.chinhphu.vn/portal/page/portal/English/strategies/strategiesdetails?categoryId=30&articleId=10052505> (Hämtad 2015-12-23)

Viet Nam News. 2013. *Review of shortcomings needed to attract FDI*. <https://www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwjxkLzO8v3JAhUkqHIKHVu0DDkQFggkMAE&url=http%3A%2F%2Fvietnamnews.vn%2Feconomy%2F236324%2Freview-of-shortcomings-needed-to-attract-fdi.html&usg=AFQjCNFSWibSGeP6bJrr8iiZ56wIBBcCHg> (Hämtad 2015-12-22)

Yu, Y. (2008). *Circumvention and anti-circumvention measures: the impact on anti-dumping practice in international trade* (Vol. 13). KluwerLaw International.